

районна інструктивно-методична нарада для вчителів
фізичної культури

**Щодо введення нового
Державного стандарту освітньої
галузі “Фізичне виховання”,
викладання предмету
“Фізична культура” у 5 класі**

**Основна мета введення нового
Державного стандарту освітньої
галузі “Фізичне виховання”
створити умови, що сприяють
формуванню, укріпленню та
збереженню фізичного і психічного
здоров'я учнів засобами фізичної
культури та спорту**

Відповідно до Статті 5 Закону України «Про загальну середню освіту» одним із важливих завдань сучасної школи є «виховання свідомого ставлення до свого здоров'я та здоров'я інших громадян як найвищої соціальної цінності, формування гігієнічних навичок і засад здорового способу життя, збереження і зміцнення фізичного та психічного здоров'я учнів

Відповідно до Статті 22 «Охорона та зміцнення здоров'я учнів» Закону України «Про загальну середню освіту» реалізація завдання має вирішуватися декількома напрямками:

шляхом створення в навчальному закладі безпечних та нешкідливих умов навчання, режиму роботи, умов для фізичного розвитку та зміцнення здоров'я, формування гігієнічних навичок та засад здорового способу життя учнів;

через організацію оптимального рухового режиму:

- уроки фізичної культури, фізкультурно-оздоровчі заняття;*
- заняття у фізкультурних гуртках і спортивних секціях, групах загальної фізичної підготовки, групах лікувальної фізичної культури, спортивних школах, клубах за інтересами;*
- стимулюванням до самостійних фізичних вправ та до виконання домашніх завдань з фізичної культури*

Відповідно до Національної стратегії розвитку освіти в Україні на період до 2021 року, схваленої Указом Президента України від 25 червня 2013 року №344/2013, одним із основних завдань модернізації освіти є забезпечення фізичного розвитку дитини, що реалізується через:

- збільшення рухового режиму учнів шкільного віку за рахунок уроків фізичної культури, спортивно-масової та фізкультурно-оздоровчої роботи в позаурочний час;

- удосконалення фізкультурно-оздоровчої та спортивно-масової роботи в навчальних закладах (розширення кількості спортивних гуртків, секцій і клубів з обов'язковим кадровим, фінансовим, матеріально-технічним забезпеченням їх діяльності)

Згідно з наказом Міністерства освіти і науки України від 02.08.2005 № 458 «Про затвердження Положення про організацію фізичного виховання і масового спорту в дошкільних, загальноосвітніх та професійно-технічних навчальних закладах України» фізичне виховання дітей та учнівської молоді реалізується через систему таких дидактичних компонентів:

*обов'язковий урок або заняття
(фізкультурно-оздоровчі заходи в
режимі навчального дня), що формує
основи фізичної культури особистості
відповідно до Державних стандартів
освітньої галузі "Фізичне виховання";*

позаурочний (заняття у секціях та гуртках спортивного спрямування навчального закладу, позашкільних навчальних закладах, самостійні заняття, участь у фізкультурно-оздоровчих та спортивних заходах), що доповнює обов'язковий компонент з урахуванням індивідуальних мотивів, інтересів і потреб, природних здібностей та стану здоров'я особистості.

Змагання в навчальних закладах проводяться між класами в загальноосвітніх навчальних закладах (ЗНЗ) та групами в професійно-технічних навчальних закладах (ПТНЗ).

Усі внутрішні змагання є частиною загального плану роботи навчального закладу і проводяться у відповідності до календарного плану спортивно-масових заходів, затвердженого директором.

Змагання мають проводитись організовано та урочисто, за участю педагогічного колективу, батьків і громадськості.

При цьому особливу увагу необхідно приділити питанням безпеки та попередження травматизму дітей.

Лікарський контроль здійснюється медичними працівниками навчального закладу.

До участі в змаганнях допускаються учні, які мають дозвіл лікаря на участь у змаганнях

Спортивно-масові заходи, які проводяться за участю дітей та учнівської молоді установами і організаціями, що не належать до галузі освіти, мають бути узгоджені з управліннями (департаментами) освіти і науки держадміністрацій та проводитись у позаурочний час.

Звертаємо увагу, що згідно з листом Міністерства освіти і науки від 17.03.08 № 1/9-152 «Про введення до штатних розписів денних загальноосвітніх навчальних закладів посади керівника секції спортивного напрямку» рекомендується в загальноосвітніх навчальних закладах ввести посаду керівника секції спортивного напрямку, з метою поліпшення здоров'я і фізичної підготовленості школярів, оптимального використання навчально-спортивної бази загальноосвітніх навчальних закладів у позаурочний час, удосконалення кадрового забезпечення та заохочення педагогічних працівників і фахівців фізичної культури до позакласної роботи з учнівською молоддю.

**Позакласна робота сплачується на
виконання постанови Кабінету
Міністрів України від 20.04.2007
№ 643 "Про затвердження розмірів
підвищення посадових окладів
(ставок заробітної плати) та
додаткової оплати за окремі види
діяльності у співвідношенні до
тарифної ставки"**

**Наказом Міністерства освіти і науки від
11.06.2007 № 471 внесено зміни в
Інструкцію про порядок обчислення
заробітної плати працівників освіти. Так,
відповідно до пункту 45 зазначеної
Інструкції педагогічним працівникам за
проведення позакласної роботи з фізичного
виховання учнів у загальноосвітніх
навчальних закладах усіх типів і
найменувань (крім шкіл-інтернатів для
дітей-сиріт і дітей, позбавлених
батьківського піклування) здійснюється
доплата**

у таких розмірах:

при кількості класів (класів-комплектів)

**від 10 до 19 - 10 відсотків посадового
окладу (ставки заробітної плати),**

**від 20 до 29 - 20 відсотків посадового
окладу (ставки заробітної плати),**

**від 30 і більше - 30-40 відсотків
посадового окладу (ставки заробітної
плати).**

Доплата може проводитись як одному,

так і декільком працівникам.

Нова навчальна програма з фізичної культури для учнів 5 класу

- *спрямована на досягнення основної її мети в середній школі: формування в учнів стійкої мотивації щодо збереження свого здоров'я, фізичного розвитку та фізичної підготовленості; гармонійний розвиток природних здібностей та психічних якостей; використання засобів фізичного виховання в організації здорового способу життя.*

Навчальна програма побудована за модульною системою. Вона містить інваріантну (обов'язкову) та варіативну складову. До інваріантної частини належать: теоретико-методичні знання та загальна фізична підготовка, зміст яких реалізовується упродовж кожного уроку.

Змістове наповнення варіативної складової навчальний заклад формує самостійно із модулів, запропонованих навчальною програмою.

У 5 класах учні мають опанувати 4-6 варіативних модулів. На їх опанування відводиться приблизно однакова кількість годин, але не менше ніж 18. Однак не виключається можливість мотивованого збільшення чи зменшення кількості годин на вивчення окремих модулів.

Програми варіативних модулів розроблено на п'ять років. Вони містять пояснювальну записку, зміст навчального матеріалу, державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів, орієнтовні навчальні нормативи та перелік обладнання, потрібного для освоєння модуля.

Критеріями відбору навчальним закладом варіативних модулів є: наявність матеріально-технічної бази, регіональні спортивні традиції, кадрове забезпечення та бажання учнів.

Бажання учнів визначається обов'язковим письмовим опитуванням наприкінці попереднього навчального року (тобто, в кінці 4-го класу).

Перед початком навчального року шкільне методичне об'єднання розглядає вибір та розподіл варіативних модулів у кожному класі.

Основною формою організації навчально-виховного процесу з фізичної культури в 5 класі є урок.

Головними вимогами до сучасного уроку фізичної культури є:

забезпечення оптимізації навчально-виховного процесу із застосуванням елементів інноваційних методів навчання та здійснення міжпредметних зв'язків;
забезпечення освітньої, виховної, оздоровчої, розвивальної спрямованості навчального процесу;

формування в учнів умінь і навичок
самостійно займатися фізичними
вправами;
забезпечення диференційованого підходу
до організації навчального процесу з
урахуванням стану здоров'я, рівня
фізичного розвитку, рухової
підготовленості та статі учнів,
урахування мотивів та інтересів учнів до
заняття фізичними вправами;

використання вчителем різноманітних організаційних форм, засобів, методів і прийомів навчання;

досягнення оптимальної рухової активності всіх учнів протягом кожного уроку з урахуванням стану здоров'я.

Відповідно до Інструкції про розподіл учнів на групи для занять на уроках фізичної культури, затвердженої наказом МОЗ та МОН від 20.07.2009 р. за № 518/674 учні розподіляються на основну, підготовчу та спеціальну медичні групи.

Для основної медичної групи фізична підготовка проводиться в повному обсязі згідно з навчальними програмами з урахуванням індивідуальних особливостей розвитку дитини.

Учні, які за станом здоров'я віднесені до підготовчої медичної групи, відвідують обов'язкові уроки фізичної культури та опановують навчальний матеріал відповідно до вимог навчальної програми. Таким учням рекомендовано поступове збільшення фізичного навантаження без здачі навчальних нормативів та додаткові заняття у групах загальної фізичної підготовки.

Учні, які за станом здоров'я віднесені до спеціальної медичної групи, відвідують обов'язкові уроки фізичної культури, але виконують корегувальні вправи і вправи для загального фізичного розвитку, які їм не протипоказані.

Учні, незалежно від рівня фізичного розвитку та медичної групи, а також тимчасово звільнені від фізичних навантажень, повинні бути *обов'язково присутніми* на уроках фізичної культури.

Допустиме навантаження для учнів, які за станом здоров'я належать до підготовчої та спеціальної медичних груп, встановлює учитель фізичної культури.

Домашні завдання для самотійного виконання фізичних вправ учні отримують на уроках фізичної культури. Вони мають бути спрямовані на підвищення рухового режиму у вільний час, досягнення рекреаційно-оздоровчого ефекту.

У разі відставання в розвитку фізичних якостей учитель складає *індивідуальну програму* фізкультурно-оздоровчих занять, де вказується завдання занять, фізичні вправи, послідовність їх виконання, кількість повторень, інтервали відпочинку, засоби самоконтролю, відмітки про виконання завдання.

Самотійні заняття за індивідуальною програмою надають учневі додаткові бонуси при оцінюванні навчальних досягнень.

При складанні розкладу навчальних занять не рекомендується здвоювати уроки фізичної культури.

Більшість уроків доцільно проводити на відкритому повітрі за умови, що температура повітря не нижче -8°C .

Рішення про неможливість проведення занять з фізичної культури на відкритому повітрі у зв'язку з несприятливими погодними умовами виносять учителі фізичної культури

(наказ МОН України від 01.06.2010 № 521 «Про затвердження Правил безпеки життєдіяльності під час проведення занять з фізичної культури і спорту в загальноосвітніх навчальних закладах», зареєстрований в Міністерстві юстиції України 9 серпня 2010 р. за № 651/17946).

Об'єктами оцінювання навчальних досягнень учнів на уроках фізичної культури можуть бути:

- Виконання навчального нормативу (з урахуванням динаміки особистого результату).
- Техніка виконання учнями фізичних вправ.
- Засвоєння теоретико-методичних знань.
- Виконання навчальних завдань під час проведення уроку.

Для оцінювання розвитку фізичних якостей використовуються орієнтовні навчальні нормативи передбачені навчальною програмою та нормативи запропоновані програмами кожного варіативного модуля по роках вивчення. Порядок складання нормативів визначає вчитель відповідно до календарно-тематичного планування.

При складанні навчального нормативу за його показником визначають рівень досягнень (низький, середній, достатній, високий), а потім з урахуванням динаміки особистого результату виставляють оцінку в балах.

Оцінюючи навчальні досягнення учнів з фізичної підготовленості, потрібно дотримуватися таких вимог:

Навчальні нормативи складають учні основної медичної групи, які на момент прийняття нормативу не скаржаться на погане самопочуття та стан здоров'я.

Кожній заліковій вправі передусє спеціальна фізична підготовка (не менше як на двох заняттях).

Перед складанням нормативу вчитель проводить розминку, а після — відновлювальні вправи.

Учні мають можливість перескласти норматив на визначеному вчителем занятті.

Учитель зобов'язаний забезпечити безумовне дотримання правил і виконання вимог щодо безпеки під час здачі нормативів.

У період з 01.09 до 01.10 кожного навчального року з метою адаптації учнів до навантажень на уроках фізичної культури прийом навчальних нормативів не здійснюють а заняття мають рекреаційно-оздоровчий характер з помірними навантаженнями.

Невиконання нормативів з причин,
незалежних від учня:
непропорційний фізичний
розвиток, пропуски занять з
поважних причин, тимчасове
перебування в підготовчій групі не
є підставою для зниження
підсумкової оцінки успішності.

При оцінюванні навчальних досягнень з фізичної культури також враховуються: особисті досягнення школярів протягом навчального року; ступінь активності учнів на уроках; залучення учнів до занять фізичною культурою в позаурочний час; участь у спортивних змаганнях усіх рівнів. На основі зазначених показників учителі можуть застосовувати різноманітні системи нарахування «бонусних» балів.

Типовими навчальними планами для загальноосвітніх навчальних закладів у 2013/2014 навчальному році на вивчення предмету «Фізична культура» в інваріантній складовій передбачено:

1-4 класи - 3 години на тиждень;

5 класи – 3 години на тиждень;

6-7 класи – 2,5 години на тиждень
(у загальноосвітніх навчальних закладах з українською мовою навчання, з вивченням російської чи іншої мови національних меншин та в загальноосвітніх навчальних закладах з українською мовою навчання, з вивченням двох іноземних мов – 2 год.);

-8-9 класах – 3 години на тиждень;

-10-11 класах – 2 години на тиждень;

10 - 11 класах спортивного та військово-спортивного профілів – 5 годин на тиждень.

Години з фізичної культури освітньої галузі «Фізичне виховання» не враховуються при визначенні гранично допустимого навантаження учнів.

Вивчення навчального предмета «Фізична культура» у 2013/2014 навчальному році здійснюватиметься за навчальними програмами, які рекомендовані Міністерством:

1 - 2 класи - «Фізична культура для загальноосвітніх навчальних закладів. 1-4 класи» (авт. Круцевич Т.Ю. та ін., 2011р.);

3-4 класи - «Фізична культура для загальноосвітніх навчальних закладів. 1-4 класи (авт. М.Д. Зубалій, В.В.Деревянко, О. М.Лакіза, В.Ф. Шегімага, в-во «Ранок», 2006р.);

5 класи – «Фізична культура. 5– 9 класи» (авт. Круцевич Т.Ю. та ін., 2012);

- 6-11 класи - «Фізична культура для загальноосвітніх навчальних закладів. 5-11 класи» (за ред. С.М. Дятленка, 2011р.);

- «Фізична культура для спеціальної медичної групи. 1-4 класи» (авт. В.І. Майєр, в-во «Ранок», 2006);

-«Фізична культура для спеціальної медичної групи. 5-9 класи» (авт. В.І. Майєр, В.В. Деревянко);

- «Фізична культура для загальноосвітніх навчальних закладів. Спортивний профіль. 10-11 класи» (авт. В.М. Єрмолова та ін.).

Предметом навчання у початковій школі фізичної культури є рухова активність із загальноосвітньою спрямованістю.

Початкова школа (1-2 класи) працює за новою програмою «Фізична культура» для 1-4 класів («Затверджена МОНмолодьспортом» від 12.09.2011 № 1050), яка розроблена відповідно до Державного стандарту початкової загальної освіти (затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 20.04.2011 № 462).

Навчальний матеріал у програмі розподілений не за видами спорту, а за «школами», до яких увійшли вправи, об'єднані за способами рухової діяльності. Програма робить акцент на розвиток навичок мислення, міжособистісних відносин, творчої співпраці всіх учасників навчально-виховного процесу і покликана сприяти системним реформам національної освіти, процесам її інтеграції до європейського та всесвітнього освітнього простору.

Оцінювання учнів початкової школи здійснюється вербально.

Вивчення предмета у 10-11 класах загальноосвітніх навчальних закладах здійснюється окремо для дівчат і юнаків. Поділ класу на групи здійснюється згідно наказу Міністерства освіти і науки України від 20.02.2002р. №128 (додаток 2). При наявності можливостей уроки фізичної культури в 5-9 класах варто проводити для хлопців та дівчат окремо.

При забезпеченні належного організаційно-методичного проведення уроку, особистісно-зорієнтованого навчання, індивідуально-дозованого навантаження, дотримання дисципліни, стану спортивного обладнання та інвентарю переважна кількість травм може бути попереджена. На уроках фізичної культури, спортивно-масових заходах систематично здійснювати візуальний контроль за самопочуттям учнів, технічним станом спортивного обладнання та інвентарю.

Підготовку до державної підсумкової атестації необхідно розпочинати з початку навчального року. Потрібно передбачити у навчальних планах вивчення (повторення) тем з теоретико-методичних основ фізичної культури та практичних завдань інструктивно-оздоровчого спрямування, які були включені в ДПА попередніх років. Запланувати контрольні випробування з відповідних залікових вправ.

*У вересні-жовтні 2013 р.
скласти списки учнів, які
бажають здавати ДПА з
фізичної культури. Забезпечити
їх матеріалами атестації за
попередні роки. Допомогти
скласти плани особистої
підготовки.*

Зважаючи на складну ситуацію в країні щодо нещасних випадків на воді через невміння дорослого населення і дітей плавати та відсутність навичок знаходження у водному середовищі, Міністерство запровадило з 2013 року загальнодержавну акцію «Урок плавання» (лист МОНмолодьспорту від 22.03.2013 № 1/9 -209).

*У 2012-13 навчальному році
започатковано проведення
учнівської олімпіади з фізичної
культури. Усі етапи олімпіади
пройшли успішно. Більшість
районів області взяли активну
участь у підготовці та
проведенні районних та
обласного етапу.*

*В неофіційному заліку на
обласному етапі
перше місце*

посіла команда м. Луганська,

друге – Лутугінського району,

третє – м. Сєвєродонецька.

Учениця КЗ «ЛСШ №57»

Сілка Ольга

(вчитель Малигіна М.І.),

ученик КЗ «ЛСШ №55»

Петренко Микита

(вчитель Трач В.М.)

вибороли III місце на

Всеукраїнській олімпіаді в м.

Харків.

**У зв'язку з цим, рекомендуємо
активізувати роботу щодо
створення в навчальних
закладах гуртків з поглибленим
вивченням предмета «Фізична
культура»**

Відповідно до наказу Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 02.08.2012 № 882 «Про використання навчальної літератури у загальноосвітніх навчальних закладах» в загальноосвітніх навчальних закладах дозволено використовувати навчальні програми, підручники та навчально-методичні посібники, які мають гриф Міністерства або схвалені відповідною комісією Науково-методичної ради з питань освіти.

The background of the slide is a solid orange-brown color, overlaid with a pattern of stylized, semi-transparent autumn leaves in various shades of brown and orange. The leaves are scattered across the frame, creating a seasonal and warm atmosphere.

Дякую за увагу !